

VATTENMYNDIGHETEN NORRA ÖSTERSJÖN

Sammanträde med vattendelegationen för Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt

Datum:

11 december 2019

Plats:

Länsstyrelsen, Västerås

Närvarande:

Ledamöter:

Minoo Akhtarzand, ordförande (Landshövding)

Cathrin Bergenstråhle

Lena Tilly

Stefan Löfgren

Göran Åström

Peder Eriksson

Anne-Li Fiskesjö

Annika Israelsson

Lennart Gladh

Förhindrade:

Klas Lundbergh

Petter Ström

Ellinor Rindevall

Övriga:

Anna Linusson, Vattenmyndighetens kansli

Jenny Caruso (sekreterare), Vattenmyndighetens kansli

Malin Pettersson, Vattenmyndighetens kansli

Ingrid Hägermark, Vattenmyndighetens kansli

Elin Ångman, Vattenmyndighetens kansli

1. Ordförande öppnar mötet

Ordförande hälsade alla välkomna och förklarade mötet öppnat.

2. Justerare utses

Annika Israelsson utsågs att jämte ordföranden justera protokollet.

3. Godkännande av dagordningen

Dagordningen fastställdes enligt utskickat förslag.

4. Protokoll från föregående möte

Protokoll från föregående möte lades till handlingarna.

5. Aktuella frågor

a. Vattenförvaltningsutredningen

Ordföranden och Anna Linusson informerade om läget i Vattenförvaltningsutredningen. Utredningen ska lägga fram sitt förslag för Regeringen den 18 december.

Några viktiga punkter i förslaget är att Regeringen ska få ett större ansvar i vattenförvaltningen, att en central nämnd som fattar beslut om miljökvalitetsnormer ska bildas och att vattenmyndigheterna med vattendelegationerna ska läggas ner.

Vattenvårdsdirektörerna och landshövdingarna har haft möten med utredningen under hösten. Vi har efterfrågat en problembeskrivning: vad är det i nuvarande organisation som utredningen bedömer inte fungerar? Vattenmyndigheterna menar att utredningen inte har lämnat något tydligt svar på detta. Berörda aktörer har påtalat att det i dagsläget finns en resursbrist på samtliga nivåer i systemet. Vattenmyndigheterna menar att det vore mer ändamålsenligt att tillföra resurser till nuvarande organisation än att genomföra en kostsam omorganisation. Hur ska den föreslagna organisationen kunna hantera samverkan och förankring på regional och lokal nivå? Hur ska vi behålla den kompetens som finns i nuvarande system? Efter en omorganisation tar det alltid tid innan verksamheten levererar fullt ut: hur ska Sverige hinna ta fram reviderade förvaltningsplaner och åtgärdsprogram i tid under kommande förvaltningscykel?

Vattenmyndigheterna och delegationernas ordförande är eniga om att det mest ändamålsenliga vore att fortsätta med nuvarande system. Det finns ett behov av att förbättra vissa processer och att tillföra mer resurser men på det hela taget fungerar organisationen i sin nuvarande form.

Det skulle vara en styrka om vattenmyndigheterna och vattendelegationerna kunde vara eniga i vår argumentation och helst även med övriga länsstyrelser. Vattenmyndigheterna kommer att ta

Datum

2019-12-11

fram en gemensam stomme till yttrande när/om utredningens förslag går på remiss. Utkastet kan spridas i olika nätverk för fler att ta del av.

b. Rapport från mötet med HaV 15/11

Anna Linusson rapporterade från ett möte mellan vattenmyndigheterna och HaV den 15 november. På mötet deltog Vattenvårdsdirektörerna, liksom chefer och några berörda tjänstemän på HaV. Syftet var att diskutera hur samverkan och samordning av vattenförvaltningen kan utvecklas på ett bättre sätt framöver. Mötet var konstruktivt och känslan är att HaV har fått en bättre förståelse för vattenmyndigheternas och länsstyrelsernas situation. Vattenmyndigheterna tryckte på att HaV behöver ha en rimlig ambitionsnivå med vilka vägledningar som ska tas fram. Det är bättre att utlova färre vägledningar som faktisk kan levereras än att utlova många vägledningar varav flertalet inte kommer i tid. Vi behöver också ha ett tätare samarbete under framtagandet av vägledningarna. Detta är också ett sätt att dela resurser och kompetens.

Delegationen diskuterade utifrån detta och flera ledamöter tryckte på att en central del i att förbättra arbetet är att se över processerna och samordna de olika aktörernas arbete bättre.

c. Distriktsmöte med diskussion om arbetsätt

Anna Linusson informerade om distriktsmötet som hölls den 19 november, där både vattenmyndighetens kansli och beredningssekretariaten från distriktets sex länsstyrelser deltog. Huvudfokus på mötet var att diskutera arbetsätt, processer och samverkan, framförallt mellan vattenmyndigheterna och länsstyrelserna. Bakgrunden var att beredningssekretariaten har upplevt arbetssituationen som väldigt stressig och framfört förslag till förändringar inför kommande förvaltningscykel.

För att ge ett helhetsperspektiv på vattenförvaltningsarbetet och beskriva hela kedjan från EU-nivån och neråt deltog på mötet även representanter från Miljödepartementet och HaV.

Det blev mycket diskussioner och bra dialog. Det är tydligt att många har varit frustrerade över arbetssituationen. Flera förslag till förbättringar kom fram, vilka vattenmyndigheterna tog med sig för vidarebearbetning, dels inom kansliet och dels i fortsatta diskussioner med beredningssekretariatens chefer.

Delegationen diskuterade vikten av att ha rätt ambitionsnivå i arbetet. Detta är till stor del en chefsfråga. Därför är det viktigt att uppdragen från vattenmyndigheterna går via cheferna och inte direkt till handläggarnivå. Annars finns ingen möjlighet för cheferna att kunna leda och fördela arbetet på ett ändamålsenligt sätt.

Vattenmyndigheterna har förmedlat prioriteringsgrunder till beredningssekretariaten, bland annat att inte lägga ner för mycket arbete på de vattenförekomster som redan har god status. Ofta följs tyvärr inte dessa direktiv.

Vi behöver förmedla budskapet av att vi har ett gemensamt uppdrag att arbeta med vattenförvaltning, och öka förståelsen för våra olika roller och förutsättningar.

d. Tidplan för arbetet 2020

Se punkt 10.

6. Resultat från statusklassificeringen

Malin Pettersson redovisade övergripande resultaten från den statusklassificering och riskanalys som beredningssekretariaten under samordning av vattenmyndigheterna har genomfört under 2019.

Det är fler vattenförekomster som har sämre än god status under denna förvaltningscykel än det var under föregående cykel. Orsaken till detta är framförallt ändrade vägledningar för hur bedömningar ska göras. Det är en utmaning att förmedla det på ett pedagogiskt sätt.

Viktigt att notera är att det är tillförlitligheten i klassificeringen som styr var åtgärderna ska genomföras. För vattenförekomster där tillförlitligheten är låg pekar vi istället ut ett behov av mer övervakning. Detta tillvägagångssätt innebär att det totala åtgärdsbetinget faktiskt blir mindre under denna cykel.

Malin Pettersson visade statistik från förra förvaltningscykeln och hur det ser ut idag (se bild 4–17 i bilaga 1). Det är dock svårt att jämföra resultaten eftersom metodiken har förändrats. För övergödning och försurning handlar det inte om några stora förändringar. Klassificeringarna är dock bättre preciserade denna gång. När det gäller fysisk påverkan och miljögifter har vi haft ett bättre underlag den här cykeln och metodiken har förändrats. Fler vattenförekomster med problem har pekats ut. Vattenmyndigheterna behöver förklara för EU-kommissionen vad detta beror på.

På grundvattensidan är det många fler vattenförekomster som har bedömts ha problem med kemisk status än under föregående cykel. Det samma gäller klassificeringarna av kvantitativ status. När det gäller kvantitativ status handlar det framförallt om faktiska försämringar, inte ändrade metoder.

7. Synpunkter från samrådet om viktiga vattenfrågor

Jenny Caruso redovisade övergripande de synpunkter om kommit in under samrådet om Viktiga vattenfrågor, som avslutades den 1 november. Vattenmyndigheten har fått in 85 yttranden. Merparten kommer från kommuner men även centrala myndigheter, länsstyrelser, vattenråd, universitet samt bransch- och intresseorganisationer har svarat (se presentation i bilaga 2).

Synpunkterna har sorterats och skickats vidare till ansvariga arbetsgrupper inom vattenmyndigheterna. En samrådsammansättning har påbörjats men kommer inte att hinna färdigställas innan årsskiftet.

Synpunkterna är således inte ordentligt analyserade ännu men några slutsatser följer nedan:

- Merparten av samrådsinstanserna tycker att vattenmyndigheten har fångat upp de viktigaste frågorna.
- Några instanser anser att viktiga frågor saknas, framförallt lyfter dessa instanser frågor kopplade till vattenkraft, nationella prövningsplanen och kulturmiljöfrågor.
- Många av synpunkterna som framförs har lyfts även under tidigare samråd. Bland dessa finns: behov av mer vägledning från centrala myndigheter och länsstyrelsen, bättre samverkan på alla nivåer i systemet, mer resurser (framförallt för finansiering av åtgärder).
- Många av de "viktiga frågor" som instanserna pekar på, har vattenmyndigheterna inte direkt rådighet över.
- Många instanser framför ett behov av mer konkreta underlag för åtgärdsarbetet på avrinningsområdesnivå/lokal nivå.

En mer detaljerad genomgång av synpunkterna kommer att redovisas i samråds-sammansättningen, som skickas ut till delegationen så snart den är klar.

8. Utbildningsmaterial om vattenförvaltningen för kommunpolitiker

Elin Ångman och Ingrid Hägermark informerade om ett nytt material som tagits fram för att utbilda framförallt kommunpolitiker om kommunernas roll i vattenförvaltningen. Materialet har tagits fram inom ramen för projektet "Mälaren en sjö för miljoner (MER)" som drivs av Mälarens vattenvårdsförbund. Projektet har som huvudfokus att stötta kommunerna i deras genomförande av Vattenmyndighetens åtgärdsprogram. Medlemskommunerna efterfrågade ett utbildningsmaterial för kommunpolitiker och MER har nu arbetat fram ett sådant med stöd från vattenmyndigheterna.

En utgångspunkt har varit att utbildningen ska vara utformad för nya politiker som inte är insatta i vattenfrågor. Den ska vara lätt att förstå och kunna utgöra en gemensam bas för tjänstemän och politiker att diskutera utifrån. Projektet tog in en illustratör i arbetet för att visualisera och göra materialet mer lättillgängligt.

Utbildningsmaterialet består av en powerpointpresentation med tillhörande talmanus. Utbildningen beräknas ta ca 1 timme men tiden beror på hur mycket diskussioner som läggs in under passet. Presentationen går att anpassas till den specifika kommunen med hjälp av kartor

Datum

2019-12-11

osv. Vattenmyndigheterna bidragit med finansiering för att kunna göra utbildningen tillgänglig för samtliga kommuner i landet. Många kommuner har visat intresse för materialet.

Elin Ångman och Ingrid Hägermark visade några exempel ur utbildningsmaterialet (se presentation i bilaga 3).

Utbildningsmaterialet går inte in detaljerat på frågor om lagstiftning, vilka åtgärder som kräver tillstånd osv. Delegationen lyfte detta som en viktig fråga. Elin Ångman förklarade att tanken är att kommunerna ska ha fördjupade diskussioner och workshops där man kan lyfta mer detaljerade frågor, hur åtgärder ska samordnas mellan kommuner inom ett avrinningsområde osv. Eventuellt kan vikten av att jobba strategiskt med vattenfrågor på översiktsplansnivå lyftas tydligare i utbildningsmaterialet.

9. Nationella prövningsplanen för vattenkraft

Daniel Isaksson, Vattenmyndigheten för Västerhavets distrikt, medverkade via Skype och informerade om den nationella prövningsplanen (NAP) och hur den kopplar till vattenmyndigheternas arbete. Se presentation i bilaga 4.

Den nationella prövningsplanen har tagits fram gemensamt av Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten och Svenska kraftnät. Syftet med NAP:en är att ge en tidplan och strukturera arbetet med att förse vattenkraften med moderna miljövillkor. Verksamheter som producerar vattenkraftsel har delats in i prövningsgrupper. Syftet med prövningsgrupperna är att verksamheter som påverkar en och samma vattenförekomst ska prövas i ett sammanhang. Diskuterades om det finns lagstöd att tvinga verksamheter att ingå i samordnad prövning men vattenmyndigheten kunde inte svara på detta.

Alla ägare till kraftverk som producerar el eller har uppförts för att producera el har haft möjlighet att anmäla sig till planen. De som anmält sig till planen har möjlighet att få pengar ur Vattenkraftens Miljöfond. Enligt planen ska omprövningar göras enligt en särskild ordning under en 20-årsperiod (se bild 6 i bilaga 4). Från början var det tänkt att processen skulle starta 2021 men det är nu framskjutet till 2022. Regeringen ska ta beslut om detta men vi vet inte exakt när, troligen innan årsskiftet.

Vattenmyndigheterna behöver ta hänsyn till NAP:en och turordningen för de olika prövningsgrupperna i vårt arbete med att fastställa KMV och miljö kvalitetsnormer. Vi planerar att se över MKN utifrån prövningsplanens tidplan om det kommer in nytt underlag som motiverar detta.

En fråga som fortfarande inte är utredd är hur bevarandekraven i Natura 2000-områden ska vägas in i processen att sätta miljökrav på kraftverken. Daniel Isaksson informerade om att utredningar pågår kring detta, bland annat på HaV. Det finns ett par stora Natura 2000-områden i de prövningsgrupper som ska prövas 2022–2023, så där kommer frågan att behöva hanteras.

10. Mötesplan för 2020

Mötesdatum för 2020 fastställdes enligt nedan. För respektive möte anges också preliminära frågor som ska tas upp.

- Fredag 13/3 (ordinarie möte)
  - Principer för ekonomisk konsekvensanalys
  - Bidrag för att minska övergödning
  - Rutiner för ärendehantering
- Onsdag 17/6 (ordinarie möte)
  - Utkast till förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer
  - Projektet "Full koll på våra vatten" (miljöövervakning)
  - Regeringsuppdrag om vattenförekomstindelning
- Torsdag 27/8 (Skype-möte)
  - Synpunkter på utkast till samrådsmaterial
- Onsdag 14/10 (ordinarie möte)
  - Beslut om samråd
- Onsdag 9 dec (nationellt möte, Bottenviken anordnar)

11. Övriga frågor

Inga övriga frågor hade anmälts.

12. Mötet avslutas

Ordförande tackade delegationen och kansliet för ett väl utfört arbete under året, önskade god jul och gott nytt år och förklarade därefter mötet avslutat.

Justeras:

Minoo Akhtarzand (ordf.)

Annika Israelsson

Vid protokollet: Jenny Caruso

Datum

2019-12-11

Bilagor:

Powerpointpresentationer från mötet enligt nedan:

- Bilaga 1: Presentation Malin Pettersson – Resultat från statusklassificering-191211
- Bilaga 2: Presentation Jenny Caruso – Samråd om viktiga vattenfrågor-191211
- Bilaga 3: Presentation Elin Ångman och Ingrid Hägermark – Utbildning kommunernas roll i vattenförvaltningen-191211
- Bilaga 4: Presentation Daniel Isaksson – Nationell prövningsplan för vattenkraft-191211